

Till dig som ska tolka

Den här informationen är till dig som ska tolka under ett kartläggningssamtal om litteracitet. Du får veta om kartläggningens syfte och upplägg och om några punkter som kan underlätta kommunikationen mellan kartläggaren och eleven.

Varför görs kartläggningen?

Kartläggningens syfte är att ta reda på elevens erfarenheter av att använda skriftspråk i olika situationer i arbetslivet, vardagslivet och tidigare utbildningssammanhang. Kartläggningen handlar i första hand om elevens starkaste språk och frågorna handlar mest om tiden före eleven kom till Sverige. Den information som kommer fram i kartläggningen kan elevens lärare använda när de förbereder och planerar undervisningen.

Hur går kartläggningssamtalet till?

Kartläggningen genomförs i form av ett samtal mellan en elev och en kartläggare. Samtalet är på elevens starkaste språk. Som ett stöd för samtalet använder kartläggaren ett *samtalsunderlag*¹ på svenska. Det innehåller exempel på frågor som kartläggaren kan ställa. Genom att svara på frågorna får eleven tillfälle att berätta om vad hon eller han har läst och skrivit i olika sammanhang. Kartläggaren kan till exempel ställa frågor om hur eleven använder sin mobiltelefon och vad eleven läser i dagstidningar eller på internet, för att få fram viktig information om elevens litteracitet.

I vissa fall gör eleven även några *läsuppgifter* på sitt språk och en del av samtalet kan då handla om dessa. Uppgifterna är översatta från svenska och kartläggaren har en svensk version. Om eleven har mycket begränsade erfarenheter av att läsa och skriva kan det hända att kartläggaren ber dig kommentera hur eleven läst eller skrivit några tecken, siffror, ord eller meningar.

Hur kan du förbereda dig inför samtalet?

För att kunna fungera som tolk behöver du bekanta dig med de svenska versionerna av samtalsunderlaget och uppgifterna – om de används i kartläggningen. Försäkra dig om att du får dessa dokument när du får i uppdrag att delta i en kartläggning. Helst bör du också läsa igenom uppgifterna i den översättning som finns till elevens språk. Det finns färdiga översättningar på ett antal språk. I översättningarna används språkets officiella standardskriftspråk. Finns det olika varianter av skriftspråket kan översättningarna innehålla enstaka ord eller fraser som inte överensstämmer med dem som du eller eleven normalt skulle använda. Om detta orsakar problem under samtalet ska du uppmärksamma

---

1. Det finns två samtalsunderlag. De har liknande innehåll men frågorna är anpassade till elevens tidigare erfarenheter av läsande och skrivande.

kartläggaren och eleven på detta och eventuellt bistå med alternativa ord och/eller stavningar.

Om du normalt undervisar eller arbetar i en språkstödande roll i den verksamhet där kartläggningen äger rum kan du stämma av med kartläggaren i förväg hur ni ska lägga upp samtalet för att få det att fungera på bästa sätt. Är du ovan vid att fungera som tolk kan du behöva be kartläggaren och eleven att ta hänsyn till detta.

Hur kan du underlätta kommunikationen mellan kartläggaren och eleven?

Kartläggningssamtalet är ett samtal där eleven får möjlighet att berätta om sina erfarenheter och visa sina kunskaper. Det är viktigt att eleven inte upplever det som ett förhör. Den här situationen är ovan för många elever och att samtalet genomförs med hjälp av en tredje part innebär en extra utmaning. Följande punkter kan underlätta samtalet mellan kartläggaren och eleven.²

- Placera dig om möjligt så att ni bildar en trekant där kartläggaren och eleven sitter mitt emot varandra.
- Presentera dig för eleven och förklara din funktion. Om du normalt träffar eleven i ett annat sammanhang, till exempel i undervisningen, är det extra viktigt att du klargör din roll i kartläggningssamtalet. Presentera dig och din funktion även för kartläggaren om ni inte har stämt av detta i förväg.
- Tala inte om någon närvarande i tredje person (han eller hon säger...) utan använd jag-form när du återger det kartläggaren och eleven säger och återge allt som sägs så exakt som möjligt.
- Om kartläggaren eller eleven vänder sig direkt till dig med frågor eller kommentarer, tala om för den andra parten vad som sker. Detsamma gäller om du behöver fråga eleven eller kartläggaren något.
- Se till att du får kopior av de dokument som kartläggaren använder i samtalet – på svenska och, om möjligt, också på elevens språk.
- Om kartläggaren ber dig att kommentera hur eleven har genomfört några läs- och skrivuppgifter under samtalet är det viktigt att ni inte kommunicerar om detta över huvudet på eleven.
- Om du och kartläggaren har bestämt att du får ge eleven visst stöd i samband med uppgifterna under samtalet är det viktigt att du efter samtalet berättar om du har gjort det och, i så fall, på vilket sätt du stöttat eleven, så att kartläggaren kan bedöma elevens svar på ett rättvist sätt.

---

2. Se även *God tolksed* utgiven av Kammarkollegiet 2018 (reviderad 2019).